

Självständighet, flexibilitet och närhet krävs för att locka tillbaka patienterna

Bakgrund: De landstingsdrivna vårdcentralerna i Norrköping har genomgått stora besparingar till följd av att man tappat patienter. Två vårdcentraler har lagts ned, och detta har i sin tur lett till att fler patienter listat om sig, vilket nu leder till ytterligare besparingar. Risken för en ond cirkel där Norrköpings tätort i någon mån blir ett privat monopol eller oligopol, där den som vill vara listad hos en landstingsdriven vårdcentral inte har denna valfrihet.

Förslag för att stärka den landstingsdrivna primärvården i Norrköping:

1. *Självständig organisation för flexibilitet och korta beslutsvägar*

Om de landstingsdrivna vårdcentralerna ska kunna konkurrera på lika villkor med de privata krävs en flexibel organisation, med korta beslutsvägar och stor möjlighet att fatta egna beslut utan långa ställtider.

Idag är de landstingsdrivna vårdcentralerna en del av en betydligt större enhet, Närsjukvården i Öster. Detta kan försvåra flexibiliteten och snabbheten i beslutsfattandet, liksom möjligheten att självständigt styra över sin ekonomi. Detta är en modell som i förlängningen kan vara aktuell i hela länet, men vi vill ta ett första steg i Norrköping.

Vi föreslår att primärvården inom Närsjukvården i Öster ska brytas ut till en egen produktionsenhet inom landstinget. Organisatoriskt kan denna kallas "Primärvården i Öster".

2. *Omställningskostnader måste kunna spridas ut över tid*

I samband med stora omstruktureringar i en organisation uppstår alltid omstruktureringskostnader och fördröjningar av besparingar. Det tar med andra ord en viss tid innan de ekonomiska vinsterna av en omstrukturering kan hämtas in.

Detta gäller också den omstrukturering som genomfördes inom den landstingsdrivna primärvården i Norrköping, där fem vårdcentraler blev tre. Det är därför inte rimligt att alla sparkrav till fullo måste hämtas in på ett år.

Lagstiftningen är tydlig med att landstinget inte får gå in och täcka underskott. Men att låta verksamheten hämta in underskottet under ett par år snarare än ett enda är inte detsamma som att täcka underskottet, och är inte att betrakta som en subvention av den landstingsdrivna vården. Detta är en möjlighet som privata vårdcentraler har om ägarna så tillåter, och om den möjligheten inte skulle finnas för landstingsdrivna uppstår inte den konkurrensneutralitet som lagstiftningen eftersträvar.

Vi föreslår att Primärvården i Öster ska ges möjlighet att hämta in underskottet som härrör till omstrukturingsåret 2011 under ett antal år snarare än ett enstaka år.

3. *Snabbutred hur en öppen besöksmottagning i innerstaden kan inrättas*

I och med nedläggningen av Kungsgatan och Väven finns idag ingen landstingsdriven vårdcentral i Norrköpings faktiska innerstad. En relativt stor del av Norrköpings befolkning bor centralt, och en ännu större andel rör sig regelbundet innanför ”promenaderna” av olika skäl. Ska den landstingsdrivna vården vara ett reellt alternativ för många norrköpingsbor måste också landstinget finnas där som vårdleverantör.

Vi föreslår i nuläget inte att någon helt ny vårdcentral ska inrättas. Däremot bedömer vi att en öppen besöksmottagning, antingen helt utan tidsbokning eller med en förenklad sådan, kan fylla en stor roll. På en sådan ska man kunna få exempelvis undersökningar, vaccinationer och annan relativt enkel hjälp från vården. Genom en lättillgänglig mottagning ökar tillgängligheten för patienterna, samtidigt som de ordinarie vårdcentralerna avlastas. Dessa får då en ökad möjlighet att specialisera sig på de mer vårdkrävande patienternas behov. Detta kan öka attraktiviteten för de landstingsdrivna vårdcentralerna genom ökad patientnytta.

En sådan öppen mottagning skulle organisatoriskt kunna finnas direkt under Primärvården i Öster, och kostnaderna fördelas mellan de olika inblandade vårdcentralerna inom Norrköpings kommuns område.

Vi föreslår att landstingsstyrelsen ska uppdra åt landstingsdirektören att skyndsamt utreda och komma med förslag på hur en öppen besöksmottagning enligt ovan skulle kunna inrättas i Norrköping.

4. *Ta fram en stark och målinriktad ägarstrategi för de landstingsdrivna vårdcentralerna*
Landstinget har en dubbel roll inom primärvården. Dels är man huvudman för vårdvalssystemets regler och ersättningssystem, där man ska säkerställa att medborgarna har tillgång till bra vårdcentraler, att alla vårdcentraler har resurser och förutsättningar att möta sina patienter och att villkoren är likvärdiga för alla leverantörer. Här finns ett omfattande regelverk för vårdvalet, och uppgiften tas på största allvar av såväl förvaltning som politik.

Landstinget har dock en andra uppgift – man är även den enskilt största ägaren av vårdcentraler, och därmed även leverantör av vård. Här saknas en tydlig ägarstrategi, främst från politisk sida, för hur de landstingsdrivna vårdcentralerna ska kunna vara konkurrenskraftiga, attraktiva och kunna erbjuda bästa möjliga vård för alla patienter. Vi menar att landstinget måste ta även sin roll som ägare av vårdcentraler på största allvar. Vi föreslår därför att landstingsstyrelsen ska ta fram en tydlig ägarstrategi för den landstingsdrivna vården.

En helt nödvändig del av en sådan är att slå fast landstingets ambition att vara ett reellt valalternativ för hela länet. Det är i vår mening inte godtagbart att Norrköpings innerstad ska bli ett privat monopol eller oligopol när medborgarna ska välja vårdcentral. Självklart ska ägarstrategin omfatta hela länet, även om Norrköpings innerstad är det område där landstinget som vårdcentralsägare idag sannolikt står inför störst utmaningar.

En ägarstrategi behöver också innehålla en klar strategi för kompetensförsörjning och för att ta tillvara på den kompetens medarbetarna har.

Vi föreslår att landstingsstyrelsen ska ta fram en tydlig och ambitiös ägarstrategi för de landstingsdrivna vårdcentralerna.

Utveckling av vårdcentralerna i hela Östergötland.

Utöver dessa förslag som i hög grad är föranledda av den aktuella situationen i Norrköping, har vi socialdemokrater också en mängd förslag för att förbättra länets vårdcentraler i stort. Dessa är inte riktade specifikt mot någon kommun, men får givetvis en positiv effekt även för vårdcentralerna i Norrköping.

Ett viktigt förslag är att vi, utöver vad den politiska ledningen satsar, vill lägga 55 miljoner kronor på riktade ambitionshöjningar inom primärvården.

Dessutom pågår ett arbete med att utvärdera vårdvalssystemet där vi håller på och utarbetar förslag som ska förbättra vården för östgötarna, öka vårdcentralernas möjlighet att ha resurser för att möta patienter med stora vårdbehov och befästa att konkurrensneutralitet mellan olika aktörer ska råda.